

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**EXEGESIS || DIVINAE ATQVE || HVMANAE KOI-||nōnias. ||
Autore PETRO BOQVINO || D. Theologo.|| ... ||**

Bouquin, Pierre

Heidelberg, 1561

Cap. X. De baptismo

[urn:nbn:de:bsz:31-248509](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-248509)

diuersum quiddam est à tabulis.

De Baptismo.

CAP. X.

Numerus sa-
cramentorum.

AD numerum sacramentorum quòd attinet, cum duo tantum recenseo, Propheticae atq; Apostolicae doctrinae sententiam, ac purioris Ecclesiae iudicium me sequi existimo. Nam de signis hic ago perpetuis, in continuo usu positis, Ecclesiaeq; uniuersae à Deo mandatis: qualia in priori testamento pij atque eruditi homines circumcisionem & agnum pascha-lem esse cēsent: in posteriori uerò Baptismum & Dominicam coenam tantum agnoscunt. Diuersum sentientes atque sequētes reuincere nunc nolo. Hanc meam sententiā & scripturarū sacrarum testimonio, & totius ueteris Ecclesiae iudicio niti scio. Nec est necesse multis exponere quatenus noua à ueteribus dissentiant, aut etiam quantus sit inter utraq; cōsensus. Apud sanos piosq; omnes est in confes-
so,

so, q̄ Augustinus aliquot locis scribit
 signis quidē diuersa fuisse, at re quę si
 gnata appellari solet, minimē differre:
 quam sententiā Propheticaē atq; A-
 postolicaē doctrinaē consensu confir-
 mat. Ista enim manifestē testificatur
 cōmunem esse Deum, unum omnib.
μὴ ἑνὸν, eundem Spiritum, uerbum
 idem, unam iusticiā, eiusq; cōsequen-
 dā uiam esse eandem, nempe fidem.
 Quomodo igitur non eadem esset
ἡ ὁδὸς, et eius obtinendā modus idem
 nō erit? Id ut in animos nostros indu-
 camus, in primis mouere nos debet,
 quōd communis futura sit salus, quæ
 est societatis istius finis. imō ipsissima
 est *ἡ κοινὴ*, & absoluta societas cum
 Deo: quæ inī quidem in uita hac, &
 eius habemus per Spiritū, fidem, uer-
 bum, sacramenta gustum quendam,
 at fruitio futura est prorsus commu-
 nis, in unius communis parentis Abra-
 hamī sinu. Vnum fundamentum esse
 utriusq; Ecclesie, Apostolus disertē as-
 firmat,

Quatenus
 dissentians
 ueteris atq;
 noui Testa-
 menti sacra-
 menta.

Eph. 2.

firmat. unum etiam esse caput idem testatur, membra quoque eiusdem corporis esse oportet, à cuius *κωνία* qui excluditur, à salute ut excidat necessario conficitur. Imò uerò eodē Apostolo teste, nos ius non habemus ullum in ea hereditate quæ communis est, nisi quia cum oleastri essemus in bonam

Rom. 11. insiti oliuam *συκοισωνοί* ἢ *πίστος* effecti sumus, atque in Abrahami (cui hereditatis facta promissio fuit) censemur

Rom. 4. posteritate, quatenus ipsius fidei uestigijs insistimus. Ad hæc profus accedit quòd Paulus nihil addubitat ueteribus illis patribus Baptismum tribuere, eandem etiam escam atque potum eundem, sicut & nobis circuncisionē

3 Cor. 10. ascribere minimè est ueritus. Quid sibi uult illa uocum permutatio, nisi quod rerum *κωνία* esse sensit, idque ut sentiremus significare uoluit. Circuncisionem *ἀρχαγοποιήθη* (quæ externæ circuncisionis haud dubie res est signata) diuertè gentibus tribuit, Iusticiam fidelium quam

quam circumcisio obſignabat com-
 munem eſſe & ludæis & gentib. hoc
 eſt prioribus atq; poſterioribus, mul-
 tis, firmisq; rationib. probat, demon-
 ſtrat, euincit. Neque obſtat his tempo-
 rum diuerſitas: aut diuerſum ſuadere
 debet diſpenſationis diſſimilitudo.
 Illorum quidem ſacramenta de com-
 plendis myſterijs eos præmonebant,
 hæc uerò completa in memoriam no-
 bis reuocant: ſed in una re coeunt, in
 unum feruntur ſcopum, ab uno deni-
 que fonte & illa & iſta hauriunt quod
 credentibus & offerunt & præſtant.
 Nihil etiam obſtant quæ idem Augu-
 ſtinus prudentiſſimè obſeruauit, atq;
 ſcitiffimè tradidit, noſtra ſacramenta
 eſſe illis quidem numero pauciora, a-
 ctu faciliora, uerùm uirtute maiora at-
 que utilitate meliora: ac demū noſtra
 eſſe obſeruatu caſtiſſima, ſignificatu
 præſtantiffima, & intellectu auguſtiſ-
 ſima. Quis enim neſcit incrementum
 aut decrementum tale, hoc eſt quod
 ſolet

Tolet dici, maius aut minus rei, nequa
 quam uariare substantiam? An non
 eadem lux est matutina, cum meridia
 na? Et ut similitū conferam, an non
 idem Christus est quem p̄ij corā cer
 nent, ac nunc per fidem, hoc est ob
 scurē uident? Quanta uerò est in ui
 dendi modo differentia? Postremò
 cum doctrine coniuncta sacramenta,
 sint uelut appēdices, cur aliud in istis,
 quàm in illa statueretur discrimen?
 Quis uerò inficiabitur unam omnino
 esse doctrinam Prophetica[m] atq[ue] A
 postolicā: licet hæc sit illa & apertior,
 & illustrior, addā etiā & cumulatio?
 Dissimilitudo etiā quædam est in
 dicendi tradendiq[ue] forma, sed rem es
 se unam quis negabit? Mihi perinde
 esse uidetur, ac si eadem ars traderet
 pueris rudibus, & prouectioris ætatis
 atq[ue] eruditionis grauioris capacibus.
 Methodo diuersa esset in eadē re
 ponenda, utendum. Eandem senten
 tiam uerbis clarioribus atq[ue] obscurio
 ribus

ribus
 eand
 dum
 fape
 gius
 mere
 euaga
 signi
 tum
 suere.
 mand
 unive
 mē in
 legis
 rilque
 lustris
 pellat
 vior
 sius d
 primo
 Cui u
 tim m
 hoc la
 porre

ribus exprimere quid uetat? Et uerò
 eandem doctrinam esse & lac, & soli-
 dum cibū, pro uarietate tractationis
 sæpe monet Augustinus. Verum lon-
 gius quàm decreuerā, atq; facturum
 me receperā, sum in isto argumento
 euagatus: ad Baptismū redeo. Huius
 signi uim atque usum, tum Christus
 tum Paulus pulchrè atq; disertè expo-
 suere. ille quidem non tantum cum a-
 mandaret suos Apostolos in orbem
 uniuersum: sed etiam multo clarissi-
 mè in ea quā habuit cum Nicodemo
 legisperito disputatione: iste uerò ple-
 rilque in locis, uerum in primis est il-
 lustris is qui extat Tit. 3. cum ipsum ap-
 pellat *λοτρὸν παλιγγησίας καὶ ἀκατα-
 νώσεως πνεύματι & ἁγίῳ*. Quid expres-
 sius dici posset ad sacramēti huius ex-
 primendam mirificam energiam?
 Cui uerò uis tanta debeatur, nomina-
 tim monet. nempe Spiritui S. cuius
 hoc lauacrum, est instrumentū. Cuius
 porrò merito contingat beneficium
 tantum

*Vsus Bapti-
 smi.*

Iohan. 3.

tantū, unde q̄ fluat, eleganter atq̄ ex-
 plicatē docet Rom. 6. Credentes in
 Christū baptizari ait, hoc est ut paulo
 pōst exponit, fieri per baptismū Chri-
 sto *συμφύτως*, ut mortis sepulturæ a-
 deo q̄ resurrectionis ipsius fiant parti-
 cipes: & coalescentes in corpus cuius
 ipse est caput, ab eo uim omnem iu-
 sticiæ, & sanctitatis (quæ peccatum
 tollit abolet adeo q̄ absorbet) atque
 uitæ (quæ mortem non pellit solū, sed
 etiam extinguit) petant hauriant,
 sumant, assidue q̄ ducant, non secus,
 atque rami in truncum generosum, &
 uitalem inserti. Non minus elegans at
 que expressa est altera qua Gal. 3. utit̄
 metaphora, cum alludens ad corpo-
 reum istum uestitū & ornatū, eos qui
 in Christo baptizantur ipsū induere
 testatur. certe cœleste hoc coniūctio-
 nis mysterium oculis subijcit, & uelut
 palpandum tradit. Verū longē cla-
 rissima esse uidentur quæ Eph. cap. 5.
 scribit facta mentiōe sanctificationis
 atq̄

atq; purgatiōis Ecclesie, quę fit per a-
 quę lauacrū adhibito uerbo, ut amplī-
 ficaret atq; illustraret argumentū qđ
 tractandū susceperat, subiecit, creden-
 tes mēbra esse corporis Christi ex car-
 ne eius atq; ossib. eius. Quis est qui du-
 bitet hęc referēda esse ad baptismi my-
 steriū cuius meminerat? Quid autē us-
 quam legit dictū significātius ad istā
 nostrā cum Christo, per ipsius carnem
 seu corpus *νοστωριαν* & insitionē expri-
 mendam? Audimus em̄ & carnem ex
 carne, & os ex ossib. fieri. Nam Apo-
 stolus suo more à signis, ad res signa-
 tas argumentat̄, Christi institutionē
 intuens, hunc legitimē utentib. (qđ ut
 ipse intelligit semper, ita nos sic inter-
 pretari perpetuò conuenit) promissā
 seruare nihil addubitat, atque ideo ut
 de re preſtita pronūciat. Parū attentē
 istud cōsiderāt, minusq; dextre de eo
 Apostoli loco iudicāt, qui unius Lyre
 permoti testimonio solam uirtutem
 carnis Christi in Baptismo includi, &
 f substan,

deò esse obscurum, ut non queat ut
 cunq; exponi: neq; adeò arduum, aut
 arcanum, ut religio explicari, modò
 id sobriè fiat, nequaquam sinat. Nam
 ex eo ipso loco peti non incommoda
 explicatio nodi istius potest. Consi-
 deremus itaque Apostoli argumen-
 tum, atq; institutum. Is ut argumentũ
 de mariti erga uxorem officio (quod
 in manibus habebat) & explicaret &
 illustraret, pulchrè accommodat Chri-
 sti erga Ecclesiã suam dilectionis, mi-
 rificum exemplũ. Sic licere nobis ar-
 bitror ad hanc credentiũ cum Christo
 coniunctionẽ (quam mysticã esse ibi-
 dem affirmat Paulus) explicandã con-
 iunctionis quæ inter maritum & uxo-
 rem intercedit, sobriè & religiose ex-
 pendere naturam. Nam ut nulla est in
 humanis societatibus arctior, ita ad
 hanc Christi cum Ecclesia quæ arctis-
 sima est, exprimendam aut aptior,
 aut euidenter est nulla. Nullam
 etiam esse qua uel libentius, uel fre-

Coniugij cõ
 diuina lora
 uix conã
 paratio.

f 2 quens

quentius usi sint scriptores sacri, satis constat. Superest igitur ut consideremus cuius generis ea siue coniunctio siue societas sit. Regula est ad eò familiaris, ut prouerbij locum obtinuerit, *Consensus, nō concubitus coniugium facit.* Ergo cōsensu inī, coalescit atq; cōtinetur. Quòd si ita habet, *non in uia* ista est animorum potius q̄ corporum aut fortunarum, quantūuis hæc illam sequatur: imò illa istam secum trahit. Locorum ratio hic nulla habetur. Spacij quo corpora continentur uel proximitas, uel lōgītudo nihil iuuat aut officit. Inter longis interuallis distitos iniri societatem nihil uetat, quia loci uicinitas eam non constituit, ut neq; dirimit. Manet tamen semper inuiolata diuina lex, *Erunt duo in carnē unā.* Inde p̄ij, dociles, ueritatisq; amantes, coniectura neq; obscura, neq; dubia colligere possunt, cuius rationis hæc Ecclesiæ cum Christo capite suo sit

Gen. 3.

191104

Convivia, siue copulatio. Meminisse enim semper debemus, conferri parua magnis: & hæc cœlestia esse, hoc est diuinissima, & spiritualissima. Quid si dicamus rãtis per dum in hoc mortali corpore agimus, hoc est, ut Paulus affirmat, peregrè absumus à Dño, esse tantū inter nos, & sponsum Christum contracta spōsalia, & expectari plenā copulationem? An nō id erit prorsus literis sacris cōsentiens? Quantū aut nuptiæ à sponsalib. seu inchoata à perfectis differāt, quis est tam rerū imperitus qui nesciat? Verūm de his satis.

De cœna Domini.

CAP. XI.

AD sacramentorū rectam cognitionem, & certam dijudicationem in primis duo consideranda esse mihi uidentur. nempe uerba, quibus est usus qui ea instituit: & exteriora signa, quæ adhibere iussit. Nam ut ista duo maximam inter se cognationem atq; similitudinem habere solent: ita

Sacramentorum uerba & elementa consideranda sunt.

f s pul